

та неозначений займенник *хтось*. Присудки в розгляданих реченнях переважно прості дієслівні, рідше вживані складені іменні присудки. Складених дієслівних та складних присудків в простих двоскладних реченнях мінімальної структури, вжитих в аналізованій поетичній збірці, митець не використовує.

Література

1. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
2. Томенчук Б. М. Сподівайтесь, мої тривоги. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2002. 176 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-16>

І. МЕНСІТОВ

Запорізький національний університет

СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВЕЛИКОГО ЛУГУ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Тема козацької ойкумени має спільні вектори в історіографічних та літературних наукових розвідках. Живою історичною пам'яткою, уособленням волі до життя українського народу, його природнім осередком є місцевість, що носить ім'я Великий Луг. У науковій розвідці досліджується символічне значення Великого Лугу в українській поезії як репрезентація національного Відродження. Актуальність теми зумовлена важливістю дослідження національних символів в українській культурі та літературі, особливо в контексті сучасних процесів державотворення. Вивчення образу Великого Лугу крізь призму поезії допомагає глибше зрозуміти особливості українського світогляду.

Образ Великого Лугу є одним із ключових символів української ідентичності, що знайшов відображення в різні мистецьких напрямках, зокрема й у творчості багатьох авторів. Цей образ тісно

пов'язаний з уособленням Батьківщини та національної пам'яті. Зокрема, у творах на козацьку тематику Великий Луг постає поруч з образами батька та матері. Це простежується як у творчості класиків, так і характерно й для авторів другої половини ХХ ст., наприклад, у поетичному спадку Т. Шевченка, Л. Костенко, Д. Павличка, І. Драча, М. Брацило та ін.

У своїй поезії О. Шевченко також звертається до образу Великого Лугу: *«Як поляжеш в чистім полі, то ніхто і не заплаче, / Бо не плаче за синами Січ, / Як закриє чорний ворон над твоєю головою, Вкриє очі китайкою друг, / І холодною землею, і зеленою травою / Вкриє Батько Великий Луг.»* [4].

О. Шевченко підкреслює нескореність українського духу, попри втрати і випробування: *«І нічого в цьому світі не шкoduй собі, козаче, / Бо життя молоде коротке, як літня ніч.»* [4]. Для поета Великий Луг – це уособлення свободи і незламності: *«Ти – у полі вільний козак! / ... / Ти нікого не бойся, бо у тебе за спиною – / Мати Січ і Великий Луг»* [4].

Великий Луг був свідком не тільки козацької звитяги та переможних походів, а й моменту занепаду та руйнації Запорізької Січі. В «Іржавці» Т. Шевченко писав: *«Як покидали запорожці / Великий Луг і матір Січ...»* [5]. Проте, незважаючи на розпад козацької держави та знищення вольниці українського народу, дух свободи навіки залишився на цій землі.

Водночас територія сучасної Козацької Атлантиди викликала не лише згадки про духовні родинні зв'язки, але й була справжнім скарбом для тогочасних українців, адже про родючі землі й багаті на дичину ліси знали всі місцеві жителі та їх нащадки. Л. Костенко нагадує нам про багатство Великого Лугу: *«А у Дніпрі що риба, то білуга. / Зварити юшку манять островки. / Велике Сонце над Великим Лугом. / Великий Сон Великої Ріки.»* [2].

Письменник, співець запорозького козацтва А. Кащенко зазначав, що татари під час нападів на козаків «завжди обминали Великий Луг з його протоками, озерами та багнищами.» [1]. Як бачимо, автор вказував, що складний ландшафт Великого Лугу рятував запорожців, адже вороги не могли орієнтуватися серед безлічі водойм і заболочених ділянок. Саме тому козаки обирали цю місцевість для

розташування своїх січей – Великий Луг був для них природним захистом.

Отже, образ Великого Лугу посідає одне з центральних місць в українській символіці поряд із такими константами, як «воля», «степ», «дикє поле». Він уособлює козацьку звитягу, нескореність духу, гармонію людини і природи.

Тим не менш, територію Великого Лугу було сплюндровано цивілізацією. Горе від наслідків цього процесу отримало резонанс і серед поетів. «Думаю, що те, що сталося з Великим Лугом, це – одна з трагедій нашої землі» [3] – висловлював жаль відомий запорізький філолог, поет, публіцист, автор наукових розвідок В. Чабаненко. Як свідок подій затоплення Великого Лугу В. Чабаненко особливо гостро переживає цю трагедію у своїй творчості.

Затоплена територія мала виняткове економічне й історичне значення для українців, адже події на кшталт початку Визвольної війни, велика кількість Січей, побудованих на Великому Лузі стверджували основні державотворчі засади нашого минулого. В. Чабаненко дорікає «геніальному» планові, що мав на меті втілити концепцію «перетворення природи», а приніс лише руїну в однойменному вірші: *«Святій могили безжально розриті, / По кручах білють розкидані кості, / А там унизу, у Каховськiм кориті, / Клекочуть і пiнятьс'я води зі злості.»*[3].

Важливо, що ця тема набуває актуальності й у сучасних реаліях. Зокрема, після руйнування Каховської ГЕС у 2023 році постало питання дослідження території колишньої Козацької Атлантиди, оскільки оголилися береги Великого Лугу і перед нами постала «затонула» історія. Безперечно, ця подія має катастрофічні наслідки, однак з іншого боку це може сприяти переосмисленню значення Великого Лугу та появи нових наукових розвідок про його роль в історії української культури.

Отже, образ Великого Лугу набуває символічного значення Батьківщини, втраченого раю, скривдженої історії. Він репрезентує прагнення до збереження національної пам'яті та традицій. Ми переконані в необхідності акумуляції уваги до цієї теми не тільки дослідників у галузі філології, а й істориків, археологів, етнографів та просто небайдужих громадян України.

Література

1. Кащенко А. Великий Луг Запорозький URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=4667> (дата звернення: 28.10.2023).
2. Костенко Л. І засміялась провесінь: – Пора!.. URL : <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5627> (дата звернення: 28.10.2023).
3. Серета В. Українська Атлантида URL : https://pilipyurik.com/index.php?option=com_content&view=article&id=347:2010-04-29-11- (дата звернення: 28.10.2023).
4. Шевченко О. Батько Великий Луг. URL: <http://www.poetryclub.com.ua/getpoeem.php?id=524398> (дата звернення: 28.10.2023).
5. Шевченко Т. Іржавець. URL: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev208.htm> (дата звернення: 28.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-17>

А. МИРОНОВ
*аспірант кафедри слов'янської філології,
Запорізький національний університет*

УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ ПЕРШИХ МІСЯЦІВ ВІЙНИ

Повномасштабне російське вторгнення в Україну стало поштовхом для значної кількості українських митців, які майже одразу відгукнулися на трагічні для країни події. Одним із найяскравіших та найпопулярніших мистецьких продуктів періоду російсько-української війни є пісні. Багато хто з українських поетів, музикантів та виконавців звернувся до відтворення війни у своїй творчості.

У піснях, що були створені впродовж перших місяців повномасштабної російської агресії, простежуються певні закономірності. «Світ – це моє уявлення» [цит. за: 1, с. 15], – писав А. Шопенгауер, тож, соліпсистська позиція індивідуума є цілком природною. Та навіть автори, для яких було характерним фокусування на особистісному, звернулися до трагедії народу, відбувся вихід за межі «я» в простір «ми».